

FFI Forsvarets
forskningsinstitutt

Forsvarets erfaringer med å øke kvinneandelen

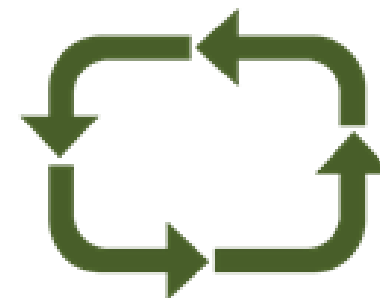
Frank Brundtland Steder
KS Bedrift og Fagforbundet
Dagskonferanse i Oslo, 27 november 2019

Se oppsummering av Forskning på Årskull i FFIs videocast

- Slik får Forsvaret flere kvinner (FFI-forum 25 april 2017)
(<http://bit.do/FlereKvinner>)

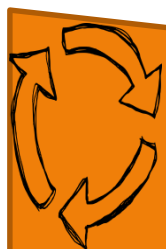
Tar utgangspunkt i definisjonen på «Innovasjon»

Behov for noe
NYTT

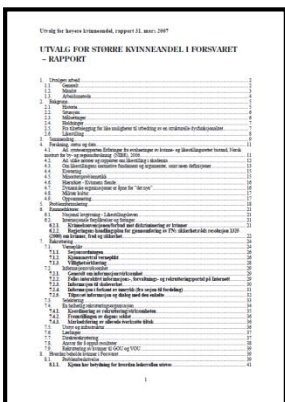
Utviklet noe
NYTTIG

Ny løsning er
NYTTIGGJORT

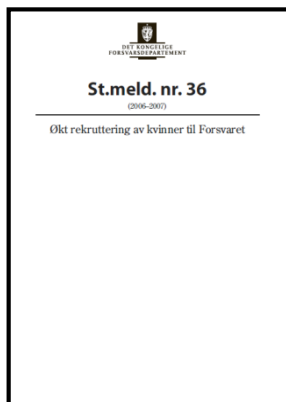

Tiltak for økt kvinneandel

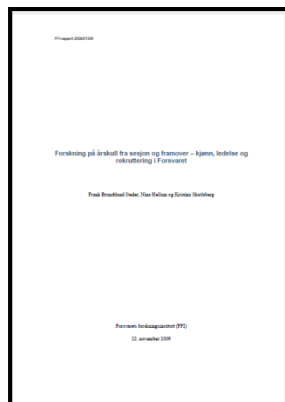
Mange foreslåtte tiltak for økt kvinneandel

30

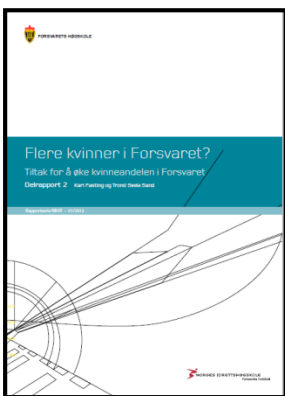
16

10

9

8 (199)

4

5

40

Hvorfor er det så vanskelig å gjennomføre egne pålagte tiltak?

- Korthus-teorien
 - Skjør og avgrenset kompetansebygging. Tar relativ lang tid å bygge opp og relativ kort tid, med enkle midler, å rive ned.
 - Tidkrevende å gjennomføre kulturelt betingede organisasjonsendringer, som stadig settes under press før endringen er nyttiggjort
 - To eksempler på press mot kvinner i Forsvaret og økt kvinneandel
 - *For Forsvaret i den politiske korrekte tidsalder har det å øke antallet kvinner i etaten blitt et mål i seg selv. Det blir tatt for gitt at kvinner gjør Forsvaret bedre. De som skulle mene noe annet, får klar beskjed om at deres meninger er uønsket ([Resett](#)).*
 - *At vi vil ha flere kvinner i Forsvarets spisse ende er helt ok, men da må vi også akseptere at stridsevnen faller ([Forsvarets forum](#)).*

Kapital-paradokset

For en utadrettet høyteknologisk og kapitalintensiv virksomhet (som Forsvaret) virker det lettere å forstå fordelene med stort mangfold i fysisk kapital, men ikke i humankapital

Hvilke tiltak har fungert?

Ny sesjonsordning med sesjonsplikt for kvinner (og menn)

Kjønnsnøytralisert verneplikt tilpasset Forsvarets behov

Hvorfor sliter Forsvaret med å beholde?

- Fortsatt problemer med tilpasset bekledning (PBU) og utstyr for kvinner og menn
 - Det er større sannsynlighet for at kvinner ikke får klær, sko og utstyr som passer.
 - TVO opprettholder innsatsen med PBU undersøkelser (2019/2020)
 - I Sverige har de opprettet «Jämställd materielanskaffning»... dette finnes ikke i Norge
 - Över 40 procent (43%) har oppgivit att de fått tjata sig till utrustning som passar, det handlar till exempel om uniformer, kroppsskydd, kängor i rätt storlek ([Svensk rapport](#)).
 - Forsvaret vurderer å innføre høyde- og størrelsesbegrensninger fremfor å kjøpe inn alle variasjoner

Hvorfor sliter Forsvaret med å beholde?

- Manglende nivåtilpasset og helhetlig bevisstgjøring av mangfold og mangfoldsledelse i Forsvaret
 - Mange unge ledere i Forsvaret er fortsatt helt uforberedt på kjønns- og mangfoldsproblematikk i egen avdeling og håndterer utfordringene etter hvert som de oppstår, ofte uten forankring i tidligere erfaringer
 - Innføre en praktisk og systematisk kunnskapsbasert bevisstgjøring av mangfold og mangfoldsledelse, forankret på ulike nivåer i organisasjonen.
 - Grunnleggende soldat- og befalsutdannelse
 - Grunnleggende offisersutdannelse
 - Videregående offisersutdannelse
 - Aktiv avdekke og avlive «negative» myter om kvinner i Forsvaret

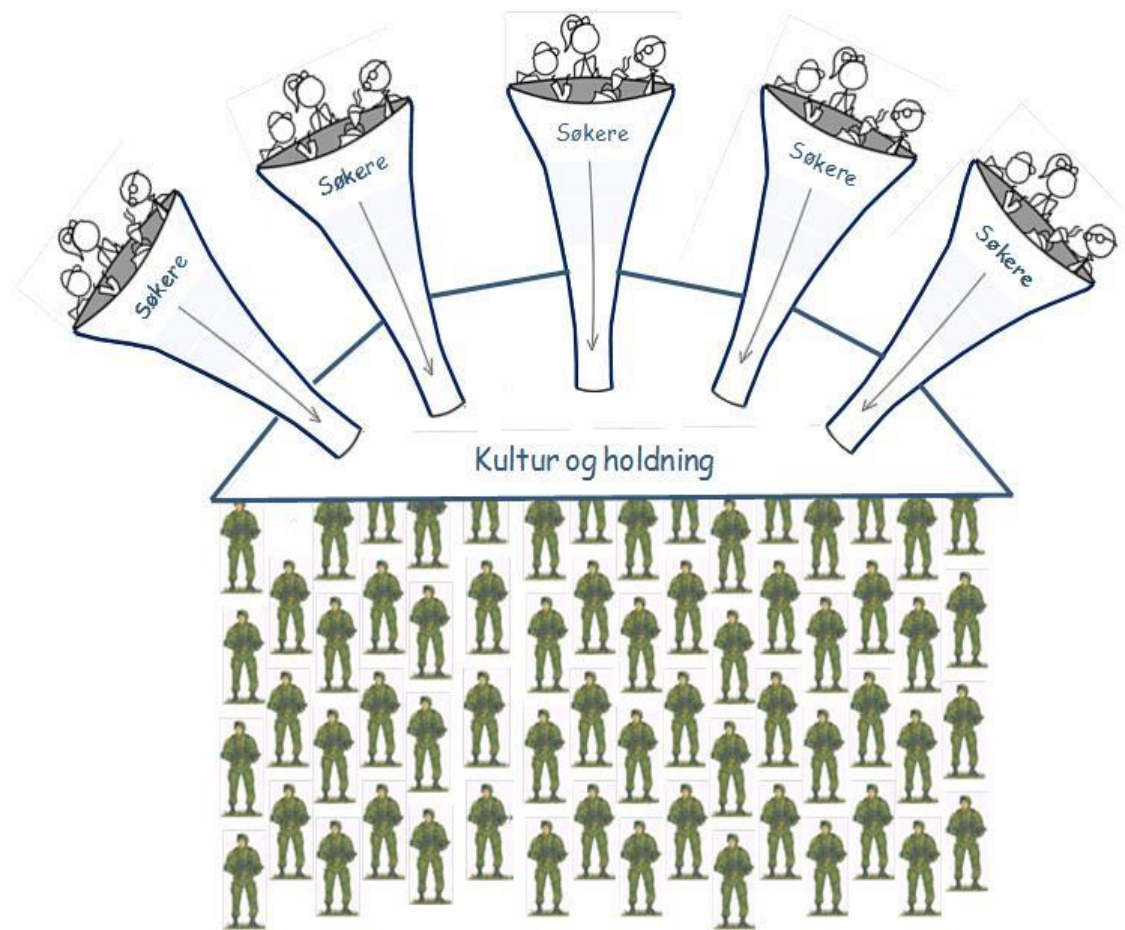
Hvorfor sliter Forsvaret med å beholde?

- Fortsatt uheldig språkbruk blant de ansatte
 - I flere studier har FFI observert betydningen av humor og det å passe inn. Det virker som om at «kødding» er en viktig del av den militære kulturen. Til tider er språket svært seksualisert og andre ganger «rå og brutal». I enheter med få kvinner er utfallet stort sett at «humoren» aksepteres.
 - Mannlige soldater observerer at humoren «avtar» når det er kvinner til stede (blomsterpote-hypotesen). Aksepten for seksualisert humor kan fremstilles som et gummistrikk.
 - Det er funnet sammenheng i forekomsten av seksuelt basert språk og fysisk trakassering / [voldtekt](#)

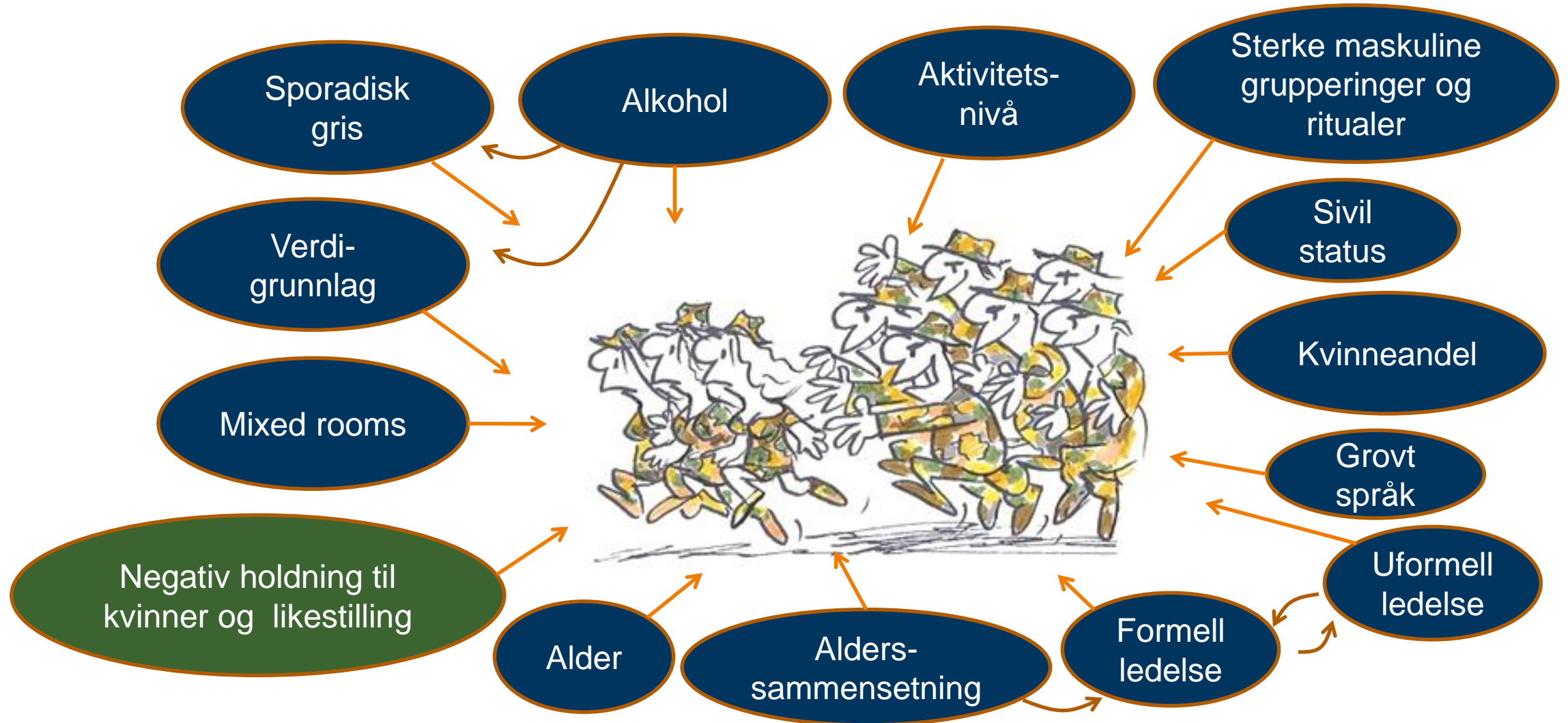

Hvorfor sliter Forsvaret med å beholde?

- Idealene henger fast i stereotypiske forventninger
 - Den gamle forestillingen om den norske friluftsmannen og bondesoldaten er erstattet av et mer maskulint ideal; en hegemonisk maskulin kriger- og elitesoldat.
 - Hegemonisk maskulinitet vil si et maskulint ideal som er overordnet alle andre former for maskulinitet. Dermed kan også mangfoldet blant menn bli redusert til høye, mørke, fysisk robuste og erfarne krigere. Jo nærmere en soldat kommer dette idealet, jo høyere status.
 - Kvinner oppfattes som synlige avvikere fra det konforme maskuline krigersidealet. Dette bør endres for å beholde flere kvinner.

Hva påvirker sannsynligheten for mobbing og seksuell trakassering?

Forsvarets erfaringer får mye oppmerksomhet

Forsker: – Jenter bidrar til høyere motivasjon i Forsvaret

En pågående studie hos Forsvarets forskningsinstitutt har gitt overraskende gode resultater på å blande kjønn i Forsvaret, sier ekspert.

Kvinner mobbes ut av Forsvaret

– Stutter på grunn av mobbing eller seksuell trakassering.

Forskere: Seksualisert kultur er et stort problem i Forsvaret

Det er mer fokus på seksualitet i Forsvaret enn på andre arbeidsplasser, ifølge forskere.

Forsvaret når ikke mål om kvinneandel

For få kvinner i forsvaret

Forsvaret har ikke nådd målet om en høy andel kvinner i befalsutdanningen.

Ingen selvfølge at karakterer og fysikk gir Forsvaret de beste soldatene | Nina Hellum

Forsvaret har et bredt utvalg av mangfoldige oppgaver som krever et mangfoldig mannskap.

Forsvaret mer pop enn noen gang

Forsvaret er feminint

Utad kommuniserer Forsvaret maskulinitet og barskhet. Men en ny doktorgrad viser at å være militær i stor grad handler om adferd vi vanligvis forbinder med feminitet.

Kritisk rapport: Forsvaret langt unna egne kvinne-mål

Forsvaret er fortsatt langt fra å nå målet om 20 prosent kvinner i militære stillinger, viser en intern rapport. En av årsakene er at anbefalte tiltak ikke er fulgt opp.

Kvinner i kamp

Uniformene og kulturen i Forsvaret er mest tilpasset menn. Spørsmålet er hvordan

Kvinnemyter og stridsevne

Å tro at veltrente menn blir byttet ut til fordel for kvinner i Forsvaret er feil. Det er «klodrian» vi bør bekymre oss for, skriver Nina Rones.

Norsk soldat-eksperiment vekker oppsikt i utlandet

Derfor ble Luftvern bataljonen på Ørland bedre med gutter og jenter på samme rom.

Ønsker flere kvinner i Forsvaret

«Alt skal være så jævla politisk korrekt»: Hva vil egentlig Forsvaret med kvinnelige kampsoldater?

tema: **Kvinner i totalforsvaret**

– Viktig og nødvendig med mangfold

Sjefsforsker Frank Brundtland Steder ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er klar på at Forsvaret fremdeles har store utfordringer rundt kvinnerrekutteringen. – Vi trenger ikke flere nye planer og utredninger, men handling, sier han.

AV JANN ERIK THORSEN

Det er snart gått sju år siden Stortinget vedtok 16 år gamle prosjektet «Innsats på arsmål» der man skulle rekruttere av kvinner i Forsvaret sto sentralt. I etterkant har det ikke manglet ord, meninger og tapte løfter på så vel positive som negative. I utgangspunktet er det selvsagt positivt at det utvises respekt og tas hensyn, men går de usure handlingene og utdanningen nærmere etter i sømmene de kommer ikke bare i små innslag.

Sjefsforsker Frank Brundtland Steder mener på sin trygde-kommunikasjon og påpeker at det kanskje kan gjøres i samarbeid med noe nytt. – Det må tas tak i den grunnleggende problemstilling hva angår kultur og holdninger. Her har både den politiske ledelse og Forsvaret ser ut til å være enige om å gjøre i et tenningsperspektiv.

Forsvarets primærutfordring er å produsere krigsevne, både operativt og sosialt. I vår digitale og krevende hverdag må det settes høye, tyngde-krevende mål for å sikre at vi har nok av de beste. Det er viktig å være realistiske og å se på hvordan vi kan gjøre det bedre.

HELHET OG MANGFOLD
På FFI drives det kreative forskning der kulturen er å bruke resultatene sammen med andre talenter og se helheten i et tenningsperspektiv.

AVLIVE MYTER
– I rekultureringsarbeidet i Forsvaret som er et stort arbeid som er viktig for oss.

Forsvarets kvinneutfordring

Kvinner er synlige avvikere fra det konforme maskuline krigsidealet. Derfor er det en formidabel utfordring å å styrke mangfoldet i det moderne Forsvaret, skriver Frank B. Steder.

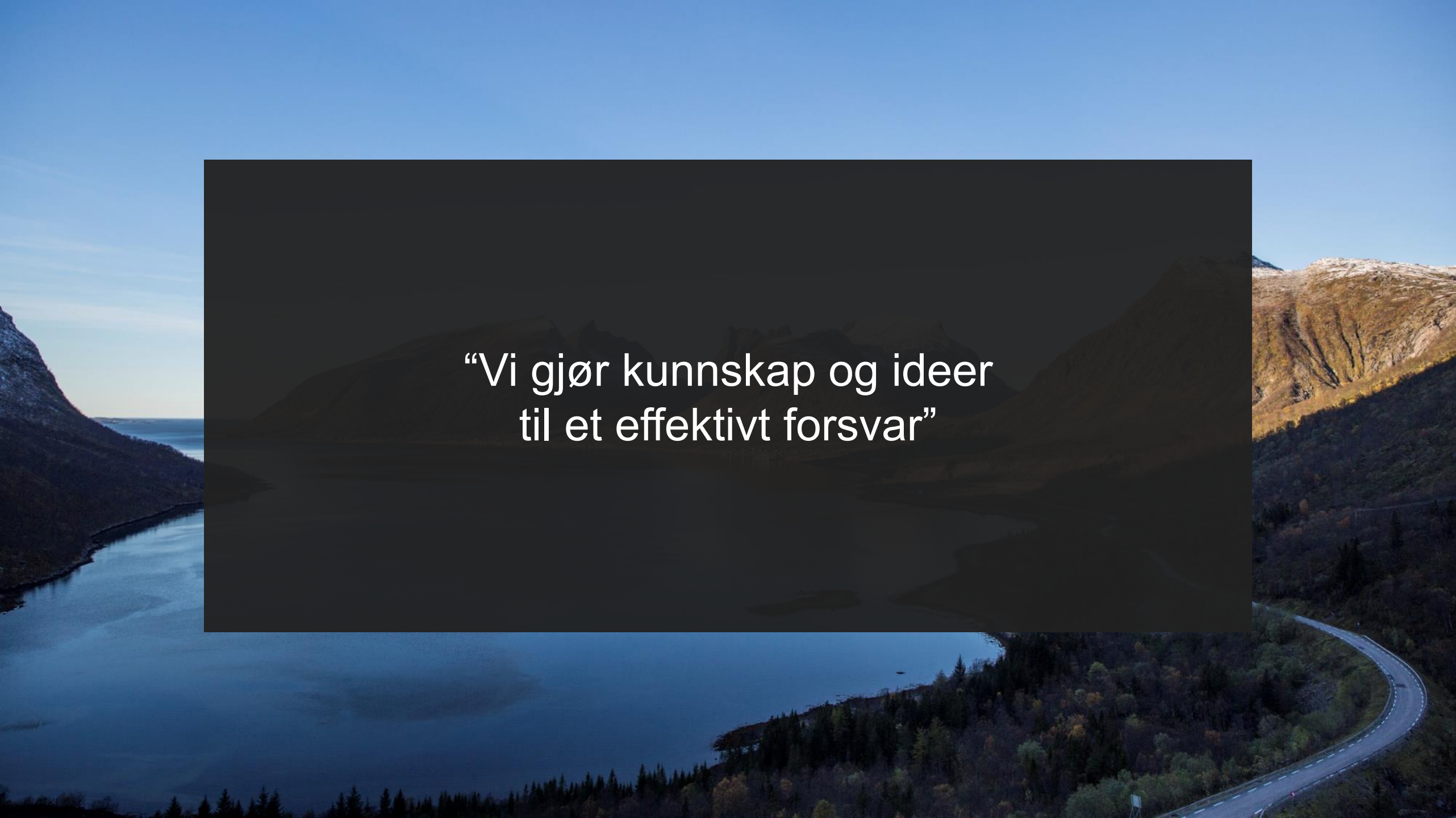
Frank Brundtland Steder, FFI

Frank B. Steder
Forsker ved Forsvarets forskningsinstitutt

Publisert 02. mars 2023

Artikkelen er ferdig i god tid

“Vi gjør kunnskap og ideer
til et effektivt forsvar”